

Jobskabelsen i Business Regions

AF ØKONOM JENS HJARSBECH, CAND. POLIT.

RESUMÉ

Med det mål at skabe øget vækst har landets kommuner fundet sammen i såkaldte business regions, der for norges vedkommende går på tværs af de administrative regioner, og for nogle holder sig inden for regionerne. Vi ser i dette Perspektiv på de ni business regions i forhold til jobskabelse, indkomstudvikling og pendlermønstre mv.

Kommunerne er gået sammen i 9 business regions for at skabe udvikling og vækst

Der er stor forskel på jobskabelsen på tværs af de ni business regions. Mens beskæftigelsen i Greater Copenhagen kun er godt 2 pct. under toppen før krisen, har UdviklingsRåd Sønderjylland oplevet en meget svag udvikling i jobskabelsen.

Greater Copenhagen og Byregion Fyn er karakteriseret ved stor koncentration af arbejdspladser på et begrænset område omkring hhv. København og Odense. Anderledes ser det ud i de jyske business regions, hvor der ofte er flere områder karakteriseret ved netto-tilpendling.

Figur 1

Oversigt over de 9 Business Regions

Kilde: KL: *Sammen om vækst – ni danske business regions, 2016*

Note: Greater Copenhagen omfatter også Region Skåne og 30 svenske kommuner, der ikke medtages i analysen.

Business Regions kort fortalt

Landets kommuner har fundet sammen i såkaldte business regions for at skabe vækst og lokal erhvervsudvikling. De ni business regions dækker for norges vedkommende kommuner, der går på tværs af de administrative regioner, mens andre går på tværs af regionsskel. Nogle af regionerne har nogle år på bagen, mens andre er skabt for nyligt.ⁱ

Som det fremgår af figur 1, er nogle kommuner med i mere end en business region, og én business region omfatter endda kommuner, der alle også er med i en anden, lidt større, business region. Så selvom det er positivt, at kommunerne har fokus på at skabe gode vilkår for vækst i det private erhvervsliv, er der også en fare for, at business regions er et administrativt dyrt mellemlid mellem kommuner og traditionelle regioner.

Beskæftigelsen topper i Greater Copenhagen

Et af formålene med at danne business regions er at styrke jobskabelsen i regionen. Og selvom æren for en høj beskæftigelsesvækst næppe kan tilskrives den enkelte business region, er det alligevel interessant at se, hvordan udviklingen i beskæftigelsen i de enkelte business regions har været den seneste tid.

Finanskrisen, der begyndte i 2007/2008, betød et markant fald i beskæftigelsen på landsplan. Siden da er jobskabelsen vendt tilbage, og på landsplan er der skabt 69.000 private arbejdspladser siden bunden. Knap 48.000 af den fremgang, svarende til 70 pct., er sket i Greater Copenhagen, jf. tabel 1. Da det også er klart den største business region målt på antal indbyggere (46 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder bor i Greater Copenhagen), er det ikke så overraskende. Men Greater Copenhagen er også den business region, der har oplevet den største relative fremgang i den private beskæftigelse på 7,8 pct. siden beskæftigelsen bundede i regionen, og den private beskæftigelse er nu kun 2,2 pct. fra at være tilbage på toppen. Greater Copenhagen spænder dog over et stort område med meget store forskelle i den økonomiske udvikling. Som Dansk Erhverv tidligere har vist, er jobskabelsen i den region hovedsageligt sket i Hovedstadsområdet samt dele af Midt- og Vestsjælland, mens områder som Vordingborg, Guldborgsund og Lolland har haft meget svært ved at få gang i jobskabelsen.ⁱⁱ Den private beskæftigelse er fx stadig på det laveste niveau siden 2008 i Guldborgsund kommune.

Greater Copenhagen har førertrøjen på, når det gælder jobskabelse, men der er store forskelle mellem kommunerne i den region

Nederst på listen ligger den Sønderjyske og Nordjyske samt de to fynske business regions. Især UdviklingsRåd Sønderjylland har oplevet en meget svag udvikling i jobskabelsen siden 2008, hvor der kun er skabt 762 fuldtidsjobs siden bunden af krisen, hvilket også betyder, at der er et betydeligt stykke vej til toppen – beskæftigelsen er stadig knap 17 pct. under toppen. Alle business regions kan dog glæde sig over fremgang både det seneste kvartal og det seneste år. Faktisk er tæt på 20 pct. af fremgangen på landsplan

sket det seneste kvartal, og en nogenlunde tilsvarende andel gælder for alle business regions. UdviklingsRåd Sønderjylland er her topscoren, hvor 34 pct. af jobskabelsen siden bunden er sket i 4. kvartal 2015.

Tabel 1

Privat lønmodtagerbeskæftigelse i perioden 1. kv. 2008 – 4. kv. 2015

	4. kvartal 2015		Ændring siden bund		Ændring siden top		Ændring seneste kvartal		Ændring seneste år	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Greater Copenhagen	666.123	7,8	47.960	-2,2	-14.806	1,3	8.390	3,3	20.978	
Trekantområdet	113.895	5,2	5.591	-8,4	-10.409	0,7	802	2,1	2.346	
Business Region Aarhus	228.557	4,7	10.249	-6,6	-16.129	0,7	1.588	1,9	4.259	
Sydvestjysk Udviklingsforum	63.860	4,6	2.825	-9,7	-6.822	0,8	502	1,2	765	
Business Region MidtVest	90.251	4,1	3.529	-12,8	-13.209	1,1	1.001	1,5	1.374	
Byregion Fyn	88.533	3,1	2.651	-15,4	-16.159	0,5	481	0,5	416	
Business Region North Denmark	131.501	2,8	3.564	-11,0	-16.313	0,7	912	1,5	1.902	
Udvikling Fyn	76.125	2,4	1.805	-12,9	-11.239	0,6	474	0,2	185	
UdviklingsRåd Sønderjylland	53.993	1,4	762	-16,9	-11.006	0,5	260	0,4	202	
Hele landet	1.415.794	5,1	69.069	-6,5	-98.935	0,9	13.024	2,3	32.148	

Kilde: Dansk Erhverv på særkørsel fra Danmarks Statistik. Tallene er sæsonkorrigeret af Dansk Erhverv.

Note: Opgjort som fuldtidsbeskæftigede efter arbejdsstedets geografiske placering. Kun lønmodtagere indgår i tallene. Selvstændige erhvervsdrivende indgår derfor fx ikke, medmindre de har et lønmodtagerjob ved siden af. De 9 business regions summer ikke til hele landet, da flere kommuner er med i 2 business regions.

Jobskabelsen er sket i den private sektor

Vi fokuserede ovenfor på den private beskæftigelse, der er den mest interessante i forhold til arbejdet med at sikre vækst og jobskabelse i business regions. Ser vi på den samlede beskæftigelse er billedet stort set det samme, jf. tabel 2. Det skyldes hovedsageligt, at jobskabelsen siden finanskrisen er sket i den private sektor. I alle business regions er den samlede jobskabelse det seneste år mindre end den private jobskabelse, hvilket betyder, at der er kommet færre offentligt beskæftigede i alle regioner det seneste år.

Sønderjylland har haft svært ved at få gang i jobskabelsen – men seneste kvartal ser bedre ud

Tabel 2

Den samlede lønmodtagerbeskæftigelse i perioden 1. kv. 2008 – 4. kv. 2015

	4. kvartal		Ændring siden		Ændring siden		Ændring		Ændring	
	2015		bund		top		seneste kvartal		seneste år	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	
Greater Copenhagen	1.043.492	3,9	39.043	-1,6	-17.170	0,7	6.846	1,8	18.850	
Trekantområdet	166.754	3,2	5.169	-6,2	-11.111	0,5	790	1,1	1.887	
Business Region Aarhus	353.744	2,7	9.162	-4,2	-15.413	0,3	1.166	0,8	2.835	
Sydvestjysk Udviklingsforum	93.788	2,5	2.273	-6,7	-6.788	0,5	442	0,4	368	
Byregion Fyn	147.589	2,2	3.117	-10,1	-16.584	0,3	503	0,1	118	
Business Region MidtVest	129.093	2,0	2.488	-9,4	-13.370	0,5	672	0,9	1.135	
Udvikling Fyn	128.371	1,5	1.943	-8,6	-12.035	0,3	440	-0,1	-93	
Business Region North Denmark	210.888	0,5	1.104	-7,1	-16.046	0,2	362	0,5	1.054	
UdviklingsRåd Sønderjylland	81.138	0,5	372	-14,1	-13.300	0,4	352	0,2	195	
Hele landet	2.193.569	3,5	74.943	-4,3	-98.395	0,6	12.763	1,3	27.114	

Kilde: Dansk Erhverv på særkørsel fra Danmarks Statistik. Tallene er sæsonkorrigeret af Dansk Erhverv.

Note: Opgjort som fuldtidsbeskæftigede efter arbejdsstedets geografiske placering. Kun lønmodtagere indgår i tallene. Selvstændige erhvervsdrivende indgår derfor fx ikke, medmindre de har et lønmodtagerjob ved siden af. De ni business regions summer ikke til hele landet, da flere kommuner er med i 2 business regions.

Lønnen er steget mest i Sydvestjylland

Vækst og velstand kommer med jobskabelsen. Men bedre lønnede jobs giver et ekstra boost til væksten, da det øger velstanden og købekraften hos arbejdstagerne. Derfor er det glædeligt, at lønsummen pr. beskæftiget på det private arbejdsmarked er steget i alle business regions, jf. tabel 3. Lønsummen pr. beskæftiget var i 4. kvartal 2015 på det højeste niveau i alle regions siden bunden, der for alles vedkommende var i 1. kvartal 2008. Sydvestjysk Udviklingsforum ligger i toppen med en vækst på knap 21 pct. siden bunden og 3,7 pct. det seneste år. De to fynske business regions ligger i bunden med en stigning på omkring 17 pct. siden bunden, men de ligger til gengæld i toppen sammen med Sydvestjysk Udviklingsforum, når vi ser på det seneste kvartal.

Velstanden stiger reelt kun med lønnen, hvis priserne ikke stiger mere. Det er derfor glædeligt, at inflationen i perioden kun har været på 11 pct. Med andre ord har alle business regions oplevet en reel velstandsstigning, når vi måler på lønsummen pr. privat beskæftiget. Og det gælder ikke mindst det seneste år, hvor lønsummen er steget med 2,6-3,7 pct. mens inflationen har været på kun 0,4 pct. Det har altså givet en real fremgang i lønsummen på hele 2,2-3,3 pct. over det seneste år. Bagsiden af medaljen er dog, at uden øget vækst, kan den stigende lønsum ikke fortsætte, da virksomhederne ikke kan tjene nok til at dække de øgede lønudgifter. ⁱⁱⁱ

Jobskabelse er én ting.
Lønstigninger skaber øget
velstand og købekraft

Stigende realløn i alle regi-
ons – men det kan ikke
blive ved uden øget vækst

Tabel 3

Kvartalsvis lønsum pr. privat beskæftiget målt i kr. i perioden 1. kvrt. 2008 – 4. kvrt. 2015, udvikling i procent

	4. kvartal 2015	Ændring siden top	Ændring siden bund	Ændring seneste kvartal	Ændring seneste år
Sydvestjysk Udviklingsforum	103.947	20,7	-	1,7	3,7
Greater Copenhagen	120.292	19,4	-	1,3	2,7
Trekantområdet	103.910	19,4	-	1,0	2,9
UdviklingsRåd Sønderjylland	99.106	19,3	-	1,4	3,3
Business Region Aarhus	105.633	18,8	-	1,1	2,6
Business Region North Denmark	100.145	18,5	-	1,3	3,4
Business Region MidtVest	101.183	18,0	-	1,4	3,1
Udvikling Fyn	99.899	17,6	-	1,6	3,1
Byregion Fyn	99.405	17,0	-	1,7	3,1
Hele landet	110.961	19,7	-	1,4	2,9

Kilde: Dansk Erhverv på data fra Danmarks Statistik. Tallene er sæsonkorrigeret.

Note: Opgjort som fuldtidsbeskæftigede efter arbejdsstedets geografiske placering. Kun lønmodtagere indgår i tallene. Selvstændige erhvervsdrivende indgår derfor fx ikke, medmindre de har et lønmodtagerjob ved siden af. De ni business regions summer ikke til hele landet, da flere kommuner er med i 2 business regions.

Ledigheden er faldet mest i Business Region MidtVest

Beskæftigelses- og ledighedsudviklingen går ofte hånd i hånd, men sammenhængen er ikke 1-til-1. For det første opgøres beskæftigelsestallene efter arbejdsstedets placering, så beskæftigelsesvæksten kan delvist skyldes pendlere, der bor i én business region, men har fundet arbejde i en anden. Desuden er beskæftigelsesfremgang oftest kombineret med en udvidelse af arbejdsstyrken, da nogle, der enten har trukket sig ud af eller ikke før har været på arbejdsmarkedet, kommer tilbage. Og derudover kan høj ledighed i et område få folk til at flytte andre steder hen. Det vil i sig selv give et fald i ledigheden, selvom personen ikke nødvendigvis har fundet sig et job.

Siden ledigheden toppede i de enkelte business regions, er ledigheden målt i forhold til arbejdsstyrken faldet mest i Business Region MidtVest, hvor den nu er 2,7 procentpoint under toppen, jf. tabel 4. Det er også den region, der aktuelt har den laveste ledighedsprocent på 3,4 pct. Den højeste aktuelle ledighed på 5,0 pct. finder vi i Udvikling Fyn, som dog også har oplevet et pænt fald i ledigheden siden toppen på 2,3 procentpoint. I alle business Regions er ledighedsprocenten enten faldet eller har været uændret både det seneste kvartal og det seneste år. Det er værd at notere sig, at ledighedsprocenter, der ligger mellem 3,4 og 5 faktisk reflekterer en ganske lav ledighed. Og det dækker desuden over forskelle inden for den enkelte business regions, så der er kommuner med

Ledigheden er faldet mest i MidtVest, men alle regions har lav ledighed, og risikoen for lokale flaskehalse banker på døren

ganske få ledige. Der er derfor en risiko for, at lokale flaskehalse på arbejdsmarkedet kan materialisere sig.

Tabel 4

Ledighedsprocent i perioden 1. kvrt. 2008 – 4. kvrt. 2015, udvikling i procentpoint

	4. kvartal 2015	Ændring siden top	Ændring siden bund	Ændring seneste kvartal	Ændring seneste år
Business Region MidtVest	3,4	-2,7	1,7	-0,1	-0,3
Business Region North Denmark	4,6	-2,5	1,6	0,0	-0,4
Byregion Fyn	4,9	-2,5	2,2	-0,1	-0,2
UdviklingsRåd Sønderjylland	4,1	-2,4	2,0	-0,2	-0,5
Udvikling Fyn	5,0	-2,3	2,2	-0,1	-0,3
Business Region Aarhus	3,7	-2,1	1,8	-0,2	-0,4
Trekantområdet	3,7	-2,0	2,1	-0,2	-0,5
Greater Copenhagen	4,3	-1,6	2,0	-0,1	-0,5
Sydvestjysk Udviklingsforum	3,9	-1,4	2,2	0,0	-0,0
Hele landet	4,5	-1,7	2,0	-0,1	-0,4

Kilde: Dansk Erhverv på data fra Danmarks Statistik. Tallene er sæsonkorrigeret.

Note: Opgjort efter personers bopæl. De 9 business regions stemmer ikke med hele landet, da flere kommuner er med i 2 business regions.

Befolkningsfremgang i 6 business regions – tilbagegang i 3

På landsplan er befolkningen i den erhvervsaktive alder (dvs. 16-64-årige) steget med 1,6 pct. siden begyndelsen af 2008. Det dækker dog over fremgang i nogle business regions og tilbagegang i andre. De tre Sydvestjyske business regions havde i 4. kvartal 2015 alle tre en befolkning i den erhvervsaktive alder, der var den laveste i perioden, jf. tabel 5. Omvendt har vækstcentrene Business Region Aarhus og Greater Copenhagen oplevet en ret stor befolkningsfremgang i perioden. De to business regions havde ligesom Udvikling Fyn i 4. kvartal 2015 flere indbyggere i den erhvervsaktive alder end på noget andet tidspunkt siden begyndelsen af 2008. Her er det igen værd at holde sig for øje, at det dækker over store kommunale forskelle især i Greater Copenhagen, da fx Lolland og Guldborgsund kommuner oplever stadigt faldende befolkningstal.

Befolknings tilbagegang i 3 regions – en negativ udvikling, der forklarer noget af ledighedsfaldet

Udviklingen viser, at der er dele af Jylland, der har demografiske udfordringer i form af faldende befolkningstal. Befolkningen i den erhvervsaktive alder er fx faldet med knap 8.500 personer i Business Region MidtVest, siden den var på sit højeste i perioden, og det er en væsentlig forklaring på det store fald i ledigheden.

Tabel 5

Befolkningen i alderen 16-64 år i perioden 1. kv. 2008 – 4. kv. 2015

	4. kvartal 2015		Ændring siden bund		Ændring siden top		Ændring seneste kvartal		Ændring seneste år	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Business Region Aarhus	615.584	4,1	23.987	-	-	0,7	4.194	0,7	4.346	
Greater Copenhagen	1.669.989	3,6	57.698	-	-	0,6	9.224	1,0	16.354	
Udvikling Fyn	241.054	1,4	3.352	-	-	0,5	1.170	0,5	1.158	
Byregion Fyn	283.143	1,0	2.765	-0,9	-2.534	0,4	1.061	0,4	1.048	
Trekantområdet	256.800	0,8	2.119	-0,1	-339	0,2	398	0,6	1.427	
Business Region North Denmark	364.736	0,4	1.531	-1,5	-5.677	0,2	825	0,2	826	
UdviklingsRåd Sønderjylland	136.958	-	-	-6,2	-9.053	-0,5	-681	-0,4	-590	
Sydvestjysk Udviklingsforum	154.197	-	-	-3,1	-4.886	-0,3	-391	0,0	-30	
Business Region MidtVest	202.346	-	-	-4,0	-8.472	-0,4	-718	0,0	-100	
Hele landet	3.600.693	1,6	58.382	-	-	0,4	14.126	0,7	23.254	

Kilde: Dansk Erhverv på data fra Danmarks Statistik.

Note: Opgjort efter personers bopæl. De 9 business regions summer ikke til hele landet, da flere kommuner er med i 2 business regions.

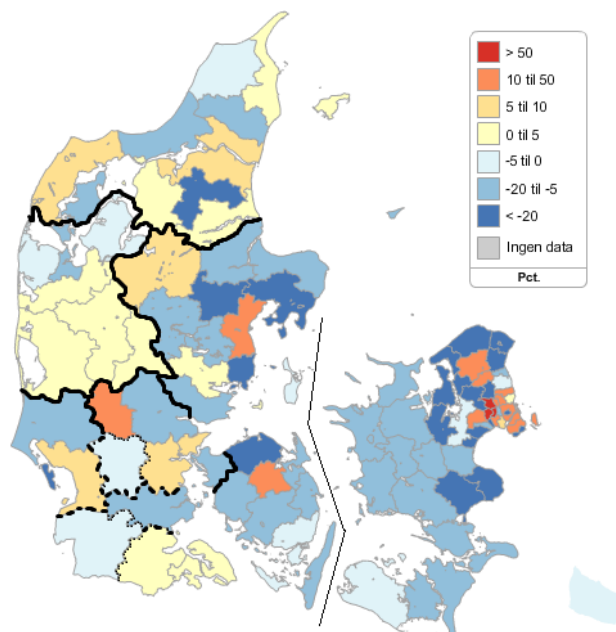
Hvor er business regions' jobcentre?

Ved hjælp af Danmarks Statistiks pendlerstatistik er det muligt at danne et billede af, hvilke kommuner i den enkelte business region, der tiltrækker pendlere fra andre kommuner i samme region - altså hvor de enkelte business regions' jobcentre er. Greater Copenhagen og Byregion Fyn er karakteriseret ved stor koncentration af arbejdspladser på et begrænset område, jf. figur 2. På Fyn er det kun i Odense kommune, at der pendler flere til kommunen, end der er pendlere bosat i kommunen. I Greater Copenhagen er det især kommunerne omkring København, der har netto-tilpendling, mens Midt-, Vest- og Sydsjælland, det meste af Nordsjælland samt Lolland Falster alle har netto-udpendling. Anderledes ser det ud i de jyske business regions, hvor der ofte er flere områder karakteriseret ved netto-tilpendling. Kortet viser altså, at der er store forskelle i erhvervsstrukturerne i de forskellige business regions. Mens udviklingen på Sjælland og Fyn overvejende tager udgangspunkt i hhv. Københavnsområdet og i Odense, er fx Business Region MidtVest mere spredt ud med flere kommuner, der modtager pendlere fra andre af den regions kommuner.

Klare "jobcentre" i nogle business regions, mens andre er mere spredt ud over hele regionen

Figur 2

Beskæftigelsescentre i business regions – antal pendlere til kommunen fra samme business region i pct. af antal pendlere bosat i kommunen

Kilde: Dansk Erhverv på data fra Danmarks Statistik

Note: For de to fynske business regions er beregningen foretaget for kun Byregion Fyn, da den geografisk også dækker Udvikling Fyn. For Haderslev, Tønder og Vejen er der benyttet gennemsnittet for beregningen i de to regions, der hver i sær er medlemmer af. Fortegnene ændres ikke heraf. ▼

▼ OM DENNE UDGAVE

"Jobskabelsen i Business Regions" er 23. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2016. Redaktionen er afsluttet den 2. juni 2016.

▼ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▼ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til økonom Jens Hjarsbech på jhj@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6593.

Henvendelser angående business regions kan ske til underdirektør Niels Milling på nmi@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6302.

▼ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; cheføkonom Steen Bocian, cand. polit.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; chefkonsulent Malthe Mikkel Munkøe, cand. scient. pol., MA; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol, ph.d.-stip.; økonom Jens Uhrskov Hjarsbech, cand. polit.; direktionssekretær Lotte Holmstrup

▼ NOTER

ⁱ KL: Sammen om vækst – ni danske business regions, 2016.

ⁱⁱ Ikke alle kommuner er på jobtoget, Dansk Erhvervs Perspektiv 2016/3.

ⁱⁱⁱ Vækstkrise med beskæftigelsesfest – noget går ikke op, Dansk Erhvervs Perspektiv 2016/10.